

monitor

NIEUWS OVER STIMULERINGSPROGRAMMA'S

5

JAARGANG 8 | DECEMBER 2005

**JONGE AMBASSADEURS VOORTVAREND IN ENERGIEBESPARING
INDIA POTENTIEEL TECHNOLOGISCH LAB VAN DE WERELD?
INNOVATIEBELEID VERNIEUWD**

Met SenterNovem
In the picture

Jonge ambassadeurs voortvarend in energiebesparing

KRO's 'Energy Survival 2005'

Hoe maak je van energie een populair gespreksonderwerp op het schoolplein? En hoe maak je kinderen en hun ouders ook nog eens enthousiast energie te besparen? Vanaf 3 december 2005 gaat het nieuwe KRO-jeugdprogramma Energy Survival zorgen dat de kennis en informatie over duurzaam omgaan met energie op een spannende en onderhoudende manier aan kinderen doorgeven.

De Noorse overheid (Enova) ging ons in 2001 al voor met een succesvol tv-format Energikampen. Doel was en is de jonge en oudere televisiekijkers bewust te maken van de kwetsbare relatie tussen energieverbruik en omgeving. Bedenkers en makers willen een discussie in de huiskamer over duurzame energie en energiebesparing oproepen.

Hoe doe je dat bij kinderen van 8 tot 12 jaar? Zowel in Noorwegen als ook in Nederland is het streven om bij de doelgroep via plezier en spel een positief en eigentijds beeld te creëren rond energie en duurzaamheid ('learning by having fun'). Kinderen worden op deze wijze actieve ambassadeurs voor meer energie-efficiency bij de huidige generatie volwassenen. En daarmee voeden ze misschien ook wel hun ouders op.

SAMENWERKING

Het Noorse succes is bij de KRO en EZ niet onopgemerkt gebleven. Met ervaringen van de Noorse zusterorganisatie Enova is SenterNovem via het beleidsprogramma COEN ('Consument & Energie') een samenwerking aangegaan met de KRO. De Nederlandse format verschilt op enkele belangrijke punten van de Noorse versie. Anders dan in Noorwegen, waar individuele kinderen via internet tot teams samengesteld worden, bestaat de Nederlandse versie uit een basisscholencompetitie. Extra aantrekkelijk vanuit (overheid)

beleidsperspectief, want dit geeft aanvullende mogelijkheden voor de educatieve component door er bijvoorbeeld lespakketten aan te verbinden.

ENERGY SURVIVAL 2005

De tv-serie Energy Survival toont in 'real live' de sportieve belevenissen van een aantal basisschoolkinderen in de ongerepte Noorse natuur. De zowel fysiek als intellectueel uitdagende opdrachten die de kinderen in toernooiverband zullen uitvoeren, gaan over duurzame energie en energiebesparing. De Energy Survival kan beschouwd worden als een Expeditie Robinson voor kinderen, maar dan met een boodschap.

Aan de Nederlandse editie van Energy Survival 2005 doen zes basisscholen mee, bestaande uit drie scholieren in de leeftijd van 9 tot 12 jaar. In ieder team zit tenminste één jongen en één meisje. De televisieserie zal bestaan uit 8 afleveringen van 25 minuten. In de eerste aflevering zien we het gezelschap naar Noorwegen vertrekken. In die aflevering komen ook de introductie van de teams en de thema's aan bod, en vanzelfsprekend de eerste opdrachten.

Het toernooi is een afvalrace, in iedere aflevering zal één team 'het veld ruimen'. In de achtste en laatste aflevering zijn nog twee teams over, deze zullen in een laatste en beslissende strijd vechten om de 'beker'. Maar niet voordat eerst alle deelnemers samenkomen voor een spectaculaire

Beelden uit en tv-opname van de serie Energy Survival.

gezamenlijke happening. De achtste aflevering eindigt met de hoogte- en dieptepunten uit het toernooi en de ceremoniële prijsuitreiking.

ENERGIEBESPAREN IS 'HOT'

Het 'populariseren' van energie is niet het enige doel. Het KRO tv-programma zal de aandacht moeten gaan trekken voor het thema 'Energiebesparen', de doelgroep enthousiast maken en zorgen voor betrokkenheid. Het inhoudelijk, individueel informeren en motiveren kan spelenderwijs via de aan de tv-serie gekoppelde

gelijknamige website voor zowel thuis als op school. Daarmee kunnen kinderen zelf aan de slag waardoor zijzelf nog directer betrokken worden bij het onderwerp. Spelletjes doen en zelf hun eigen ervaring delen met kinderen. Als het programma 'Energy Survival' een succes wordt, ligt het voor de hand te denken aan het uitbrengen van lespakketten en een handboek. Maar ook een internationale TV-competitie en ontwerpwedstrijden voor energiebesparingsplannen zijn dan mogelijk.

DISCUSSIE AAN TAFEL

Het Directoraat Energie (EZ) wil met het beleidsprogramma 'Consument & Energie' (COEN) energiebesparing bij huishoudens stimuleren. Bij het ministerie van Economische Zaken is het beleid erop gericht om dat te doen via een meer marktgerichte aanpak. Uit een marktonderzoek onder de Nederlandse bevolking blijkt dat 45 procent van de bevolking niet veel doet aan energiebesparing. Kostenbesparing en minder verspillen blijken echter wel argumenten die deze groep kunnen motiveren energie te besparen. Van dit marktsegment bestaat 17 procent uit jonge gezinnen afkomstig uit de sociaal-economisch midden- en hogere klasse.

Voor COEN is deze doelgroep vanuit 'energiebesparingspotentieel' interessant. Deze groep heeft

van alle groepen het hoogste energieverbruik en heeft voorsnog weinig nagedacht over energiebesparing. Dat heeft te maken met tijdgebrek en prioriteiten. Toch staat men niet onverschillig tegenover energiebesparing. Met het concept van de Energy Survival wil EZ bij deze groep de discussie tussen ouders en kinderen aan de eettafel bewerkstelligen.

EUROPEES FORMAT, NIEUWE PARTNERS?

Het concept slaat nu ook aan in andere landen. In Scandinavië is er zelfs een eigen competitie van start gegaan. En het is een aantrekkelijke gedachte dat het programma in de toekomst zal kunnen uitgroeien tot een Europese competitie. Afhankelijk van nieuwe of meerdere partners zal een vervolg in 2006 deze actie financieel mogelijk maken. Dat kan het ministerie van EZ zijn maar evengoed ook een ander ministerie met duurzame energie of een ander nationaal thema als beleid. <<

MEER INFORMATIE

SenterNovem, Corine Verkleij, 030 239 35 41

COEN, Henk van Elburg, 030 239 36 15 en Catelijne van de

Moosdijk, 030 239 35 30. Zie ook: www.energysurvival.nl en

www.senternovem.nl/COEN

Wat is het effect van De Doeks?

Al geruime tijd zijn de 'Doeks uit Hasselt' te zien in radio- en televisiespotjes voor Het Nieuwe Rijden. De commercials zijn onderdeel van de landelijke publiekscampagne van Het Nieuwe Rijden. De campagne is goed ontvangen, maar wat heeft het eigenlijk opgeleverd? Daalt de CO₂-uitstoot? En wordt er ook anders gereden?

Peter Wilbers is verantwoordelijk voor de monitoring van het programma Het Nieuwe Rijden bij SenterNovem. De effecten van dit programma worden al sinds 1999 systematisch gemeten. Dat maakt het mogelijk om ook echt langetermijn effecten te duiden. Wat het meest geslaagd is aan de campagne, vragen we Wilbers. "Nog steeds vind ik de wijze waarop we de boodschap naar het grote publiek presenteren erg goed gelukt. De gemiddelde burger wil gewoon van A naar B. We hebben het dicht bij huis gehouden voor iedereen, en gewezen op de veiligheid in het verkeer, moderne technieken onder de motorkap en het comfort dat Het Nieuwe Rijden met zich meebrengt. En daarnaast wordt er zo min mogelijk in termen van CO₂ reductie gesproken. Hoewel dat natuurlijk wel ons doel is." Het Nieuwe Rijden is ontstaan naar aanleiding van de afspraken vanuit Kyoto. Als resultaat daarvan zijn er CO₂-reductiegelden beschikbaar gekomen. Er zijn in Nederland vier ministeries die deze afspraken in hun beleid verwoorden: Het ministerie van Verkeer en Waterstaat (VenW), VROM, Economische Zaken en Financiën. Het Nieuwe Rijden voert SenterNovem voor VenW uit.

INHOUD CAMPAGNE

Waar ging het bij Het Nieuwe Rijden ook al weer over? Hoofdrolspeleers van de spots zijn Ko en Luuk Doek uit Hasselt. Deze types zijn gebaseerd op de Amerikaanse TV-serie uit de zeventiger, tachtiger jaren 'The Dukes of Hazard'. Destijds raceten de

jongens als wilden door Hazard county. De Doeks zijn een Overijsselse variant van The Dukes of Hazard. Inmiddels zijn ze een jaartje ouder geworden en leven een stuk relaxter. Ze rijden helemaal volgens de principes van het Nieuwe Rijden, want ze hebben ontdekt dat je zo ontspannen, veilig en comfortabel rijdt. En het is goed voor het milieu. In elke van de spots staat een specifieke tip centraal, bijvoorbeeld 'doorschakelen bij 2500 toeren' of 'uitrollen in de versnelling'.

EFFECTMETING

Bij sommige programma's staat het helemaal vast waarop effecten worden gemeten. Maar de rijstijl van automobilisten meten, valt beslist niet in die categorie. Wilbers: "lets 'softs' als gedragsbeïnvloeding probeer je nu in harde cijfers uit te drukken. Omdat het programma al sinds 1999 bestaat, hebben we een goede basis gelegd waarmee we naar de resultaten kunnen kijken. Bijkomend voordeel van zo'n lange looptijd is de daardoor grote comitering bij de 23 branche- en consumentenpartijen en bedrijven die aan het programma verbonden zijn." SenterNovem doet de evaluatie samen met externe onderzoeksbureaus zoals Goudappel Coffeng en Price Waterhouse Coopers. Bovendien worden de uitgangspunten van de jaarlijkse evaluaties getoetst door het RIVM en de programmacommissie van Het Nieuwe Rijden waarin VenW/DGP, VenW/DGTL en VROM vertegenwoordigd zijn. De systematische monitoring van effecten en de goede resultaten hebben er toe geleid dat recentelijk een vervolprogramma Het Nieuwe Rijden voor de periode 2006-2010 is goedgekeurd. Uit de evaluatieresultaten blijkt dat Het Nieuwe Rijden in belangrijke mate aan de vermindering van CO₂-emissie bijdraagt. In 2010 leidden de activiteiten van het totale programma tot circa 1,5 Mton vermeden CO₂-emissie. Te vergelijken met de besparing van circa een half miljoen personenauto's die een jaar lang niet rijden. Voor iedere 7 Euro die het programma uitgeeft, wordt circa een ton CO₂-emissie vermeden.

Het programma probeert ook zicht te krijgen op andere effecten, zoals bijvoorbeeld het effect op verkeersveiligheid en schadereductie. Wilbers: "Dit zijn effecten die je alleen over lange termijn kan monitoren. We weten uit praktijkresultaten dat door trainingen in 'Het Nieuwe Rijden' het aantal schadegevallen bij wagenparken van bedrijven

tot wel 40 procent kan dalen." Ook op andere terreinen is er sprake van positieve effecten. Zo is bij busmaatschappij Hermes, onderdeel van Connexion, naast een daling van het brandstofverbruik van 8,5 procent in 4 jaar, sprake van een positief effect op het ziekteverzuim. Door een pakket aan maatregelen, met als belangrijk onderdeel trainingen in Het Nieuwe Rijden van chauffeurs, is daar het ziekteverzuim van 11 naar 6 procent gedaald, een daling van bijna 50 procent.

Momenteel onderzoekt TNO de effecten van Het Nieuwe Rijden op verkeersdoorstroming en luchtkwaliteit. De resultaten daarvan komen in de loop van het volgende jaar beschikbaar.

Naast de jaarlijkse evaluatie is er ook sprake geweest van een specifieke periodieke effectmeting van de publiekscampagne over kennis, houding en gedrag. Dit trackingonderzoek is in drie metingen door tns-nipo uitgevoerd. Uit de resultaten blijkt dat inmiddels tweederde deel van de Nederlandse rijbewijsbezitters Het Nieuwe Rijden kent. Ongeveer een vijfde deel zegt dat ze zelf Het Nieuwe Rijden ook in meer of mindere mate toepassen. De komende jaren wordt geprobeerd om dit deel verder op te krikken. <<

Intelligentie zit ook onder de motorkap

Op dit moment lopen gesprekken met de Europese auto-industrie en de EC over de mogelijke inbouw van een 'intelligente' schakelindicator in alle nieuwe personenauto's. Zo'n schakelindicator geeft de chauffeur gericht advies wanneer het beste moment is om te schakelen, rekening houdend met specifieke rij- en ritomstandigheden zoals belading van de auto en weersomstandigheden.

Internationaal gezien is het programma ook een succes. *Eco-driving* krijgt veel navolging in andere Europese landen. De Europese Commissie heeft er steeds meer aandacht voor omdat op korte termijn met een aangepast rijgedrag veel CO₂-uitstoot valt te verminderen. Maar zij niet alleen, ook andere internationale partijen zoals de Europese auto-industrie zijn geïnteresseerd.

Het Nieuwe Rijden programma loopt nog tot 2010.

Ook de komende jaren zal de publiekscampagne daarin een belangrijk onderdeel zijn. In 2007 zal er zelfs op Europese schaal campagne worden gevoerd.

Meer rijstijltips en achtergrond van het programma zijn te vinden op www.hetnieuwewerijden.nl

Meer informatie over de internationale ontwikkelingen op dit gebied: www.ecodrive.org

» KORT

BIOBRANDSTOFFEN POPULAIRDER IN NEDERLAND

De Limburgse coöperatie van koolzaadtelers Carnola mag volgend jaar drie miljoen liter biobrandstof verkopen zonder accijns. De coöperatie heeft hiervoor toestemming gekregen van het ministerie van VROM. De toestemming geldt voor koolzaadolie of zogenoemde ppo (pure plantaardige olie). Die biobrandstof is dankzij de accijnsverlaging per liter 10 tot 15 eurocent goedkoper dan gewone diesel.

Om een auto op ppo te kunnen laten rijden, is een aangepaste motor vereist. Carnola is het tweede bedrijf in Nederland dat op basis van koolzaad ppo produceert. SenterNovem is via het programma GAVE en Energietransitie betrokken bij de ontwikkelingen van PPO. Met name het werk dat Gave de afgelopen jaren in gang heeft gezet begint zijn vruchten af te werpen; een olievlekwerking als het ware.

MEER INFORMATIE?

www.senternovem.nl/gave

» KORT

ONDERNEMERS EN BEROEPSONDERWIJS 'DATEN' OP KENNISMARKT

Voor ondernemers uit het midden en kleinbedrijf die op 1 december de Kennismarkt HBO-MKB op de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) bezoeken, regelen de organisatoren vooraf twee 'dates'. Door deze afspraken van 20 minuten kan heel snel duidelijk worden wat het HBO ondernemers te bieden heeft en of samenwerking met de hogeschool voor de ondernemer vruchtbaar zal zijn.

De Kennismarkt HBO-MKB is een initiatief van de Stichting Innovatie Alliantie, waarin VNO/NCW, MKB-Nederland, Syntens, de HBO-raad, TNO en het Telematica-instituut samenwerken, en het Agentschap SenterNovem van het ministerie van Economische Zaken. Belangstellenden voor deze bijeenkomst die om 15.30 uur 's middags begint, kunnen zich aanmelden op de website van SenterNovem: www.senternovem.nl/kennismarkt.

MEER INFORMATIE?

www.senternovem.nl/kennismarkt

De CV-filmregeling ondersteunt diverse Nederlandse speelfilms. Voorbeelden daarvan zijn *Leef!* (2005) en *Wild Romance* (2006). Valt de CV-filmregeling eigenlijk in goede aarde? En is een filmregeling de gewoonste zaak van de wereld? Een reactie van twee filmproducenten.

Filmproducenten over co-financiering

CV-filmregeling belangrijk voor Nederlandse film

“**M**aakt de filmregeling mijn werk als producent gemakkelijker? Hmm”, peinzend antwoordt producent Hanneke Niens van IdtV, “gemakkelijker niet per se. Het is praktisch natuurlijk veelomvattender: je woont meer vergaderingen bij, het zorgt voor meer administratie. Maar, ik kan niet mopperen over paperassenwerk als met de CV-filmregeling een film tot stand komt. Ik heb ook gemerkt dat de tweede keer al een stuk gemakkelijker is. Je maakt toch gebruik van de vorige ervaringen, van tekstmalletjes en van contractmalletjes.”

SNEL IN ART-HOUSE CIRCUIT

Hoe ziet dat er eigenlijk uit, het werk van een producent? “30 procent van mijn tijd besteed ik aan het creatieve gedeelte: wat gaan we doen, wie

is er geschikt voor een rol, welke suggesties zijn er voor de volgende scenariefase? Een kwart van mijn tijd stop ik in het leiding geven aan het vaste team en de projectgerelateerde teams. Voor internationale en nationale marketing trek ik gemiddeld een dag per week uit en aan de financiële kant - praten met omroepen, budget, inschatten welke bedragen gemoeid zijn met de marketing en publiciteit - besteed ik 25 procent.”

Er komt veel kijken bij buitenlandse marketing van Nederlandstalige films. Niens vertelt: “We kijken welke festivals geschikt zijn voor deze film. We benaderen *sales agents* wiens werk het is jouw film over de hele wereld te verkopen. Bij een Nederlandse productie moet je opboksen tegen het feit dat er vaak geen regisseur, schrijver of acteurs aan verbonden zijn die wereldwijd bekend zijn. Een naam als Julia Roberts op het *bill-*

board zou natuurlijk al snel wonderen doen voor je marketing. Bovendien is er het fenomeen dat films die voor het buitenland ondertiteld moeten worden daar al snel bij het art-house-genre worden ingedeeld, terwijl ze daar soms qua inhoud helemaal niet thuis horen. En dat maakt het dus moeilijker om een heel groot succes te scoren.”

WAARDERING VOOR LEEF!

De film *Leef!* gooit hoge ogen. Er zijn al twee Gouden Kalveren vergeven voor de publieksprijs en de beste vrouwelijke bijrol. De film vertelt het verhaal van Anna (Monic Hendrickx), een levenslustige vrouw van begin veertig, die voorzichtig de pen weer pakt die ze 25 jaar daarvoor aan de wilgen heeft gehangen. *Leef!* is een ode aan het leven en de liefde.

Niens heeft als producent van deze film duidelijk voor ogen welke doelgroepen vooral deze film zullen omarmen. “Veel dertig+ vrouwen zullen hier heen gaan. Het werk van Willem van de Sande Bakhuyzen en Maria Goos wordt door deze groep heel duidelijk hoog gewaardeerd. Dat betekent overigens niet dat er geen mannen naar de film zullen gaan. Tieners zal het verhaal qua onderwerp iets minder aanspreken omdat een aantal aspecten van het leven voor hen nog niet herkenbaar zijn, waar het aan de andere kant studenten zeker in grote getale naar de bioscoop lokt. In ons marketingplan proberen we per doelgroep te formuleren hoe we die gaan benaderen.”

BIJZONDERE PERSOONLIJKHEID

Denis Wigman is producent van onder andere *Top of the Pops* op televisie en van ‘de Rock-en-Roll-film van 2006’ (nu al) over het leven van Herman Brood. “Mijn bedrijf produceert televisie, muziek

tevreden overheid

en film. Daarom hadden we al contact met Koos van Dijk, de instigator voor deze film en vroegere manager van Herman Brood. Dat was in 2004. Hij vond het jaar dat Herman 60 jaar zou zijn geworden een mooie aanleiding voor een film over deze bijzondere persoonlijkheid." Tot nu toe gaat het heel goed. De film loopt op schema. Eind 2004 lag het script klaar, geschreven door Maarten Lebens. Jean van de Velde heeft getekend voor het definitieve filmscript en afgelopen maand is het filmen begonnen. De release staat gepland op 5 november 2006, de verjaardag van Brood. "We mikken op een zeer breed publiek. 18+ natuurlijk", zegt hij lachend, "het gaat tenslotte om Herman en zijn leven als Nederlandse rock-en-roll legende."

REGELING GEBRUIKSVRIENDELIJK?

Is de CV-filmregeling gebruiksvriendelijk? Wigman: "Ja, het is heel helder, rechttoe rechtaan bij SenterNovem. Aan de volgende fase, tijdens de afstemming met de fiscus zitten wel wat haken en ogen. Daar is het niet altijd helder wat de beoordelingscriteria zijn. Volgend jaar wordt de regeling nog wat gebruiksvriendelijker voor participanten aan het CV. Dat zijn de particuliere geldverstrekkers, daarvoor wordt de belastingaftrek beter. Voor mij als producent is dat uiteindelijk gunstig omdat ze eerder in een volgend project zullen instappen." Hoe kom je eigenlijk aan deze geldverstrekkers? "Per film beoordeel je wie de doelgroep is die geïnteresseerd zal zijn in participatie. Dus welke distributeurs, omroepen, publiek stimuleringsfondsen, buitenlandse coproducenten etc. iets zien in juist dit verhaal. Natuurlijk motiveer je deze partijen deels ook met

de namen van de hoofdrolspelers, cameramannen en art directors. Dat is heel belangrijk voor financiers. Wij hebben nu met deze Brood-film voor de derde keer een succesvolle CV opgezet. Dus voor ons is het heel waardevol gebleken."

CV-REGELING DOODGEWOON?

Is het eigenlijk de gewoonste zaak van de wereld dat de CV-regeling bestaat? Hanneke Niens: "Het is een heel belangrijke regeling om bepaalde films te kunnen maken. Per film moet je je afvragen wat de juiste financiële partijen kunnen zijn, niet elke film leent zich automatisch voor financiering mede via de CV constructie. Er zijn heldere voorwaarden verbonden aan de CV-regeling. We zijn nu bijvoorbeeld bezig met een film die volgend jaar gaat uitkomen, Bollywood Love. Deze film komt niet in aanmerking voor de CV-filmregeling. Dat heeft te maken met het feit dat we vooral in India draaien. Dat betekent dus ook dat je ter plaatse budget voor crew, filmset, catering, etc uitgeeft. Omdat het niet mogelijk is minimaal 50 procent van het budget (minus fondsgelden) in Nederland uit te geven valt deze film niet onder de voorwaarden van de regeling."

Hanneke Niens:
"Ik kan niet mopperen
over paperassenwerk
als met de CV-filmregeling
een film tot stand komt."

Denis Wigman over de CV-regeling: "In de landen om ons heen zie je een gelijksoortige constructie. Ze hebben iets dergelijks in Duitsland, Luxemburg, België, Frankrijk, Groot-Brittannië en - iets verder weg - Canada. Dus ja, het is wel de gewoonste zaak van de wereld. Het zou ondenkbaar zijn om in Nederland een film te maken zonder financiële impuls. Dan zouden we niet met zo'n gemiddeld aantal van twintig Nederlandse films per jaar uit kunnen komen." <<

De Regeling aanwijzing filminvesteringen 2005 wordt uitgevoerd door SenterNovem, en is bedoeld voor investeringen in films die primair zijn bestemd voor vertoning in bioscopen. De doelgroep voor deze regeling is de filmindustrie in Nederland. De regeling bestaat uit de onderdelen film investeringsaftrek (FIA) en willekeurige afschrijving (WA). Voor 2006 wordt een nieuwe regeling verwacht waarbij de fiscale investeringsfaciliteiten worden verruimd.

Energiebesparing staat niet op zichzelf, maar gaat hand in hand met andere innovaties, zoals product vernieuwing en proces vernieuwing. Vanuit dat besef ondersteunt SenterNovem vijf kennisnetwerken, waar vertegenwoordigers van kennisinstellingen en bedrijfsleven elkaar ontmoeten, kennis opdoen en ervaringen uitwisselen.

MKB-er Cees van Rijn

Procesintensificatie innovatieve spin off

PIN-NL is één van die vijf kennisnetwerken. Het richt zich op procesintensificatie. Dat is het streven van chemische en vergelijkbare industrieën om hun productieproces aanzienlijk 'in te dikken'. Daardoor kan met minder apparaten, minder menskracht, op een kleiner oppervlak en met een geringere inhoud van procesapparatuur worden volstaan. Efficiënter gebruik van grondstoffen, vermindering van het energiegebruik en afval, kostenbesparing en verhoging van de veiligheid zijn belangrijke motieven voor deze aanpak.

Professor Andrzej Stankiewicz, voorzitter van PIN-NL en sinds dit collegejaar hoogleraar procesintensificatie aan de TU Delft, erkent dat procesintensificatie nu nog vooral het domein is van kennisinstellingen

en grote bedrijven. Maar het bergt volgens hem ook interessante kansen in zich voor het MKB: "Procesintensificatie biedt MKB-ondernemingen mogelijkheden voor een innovatieve 'spin off'."

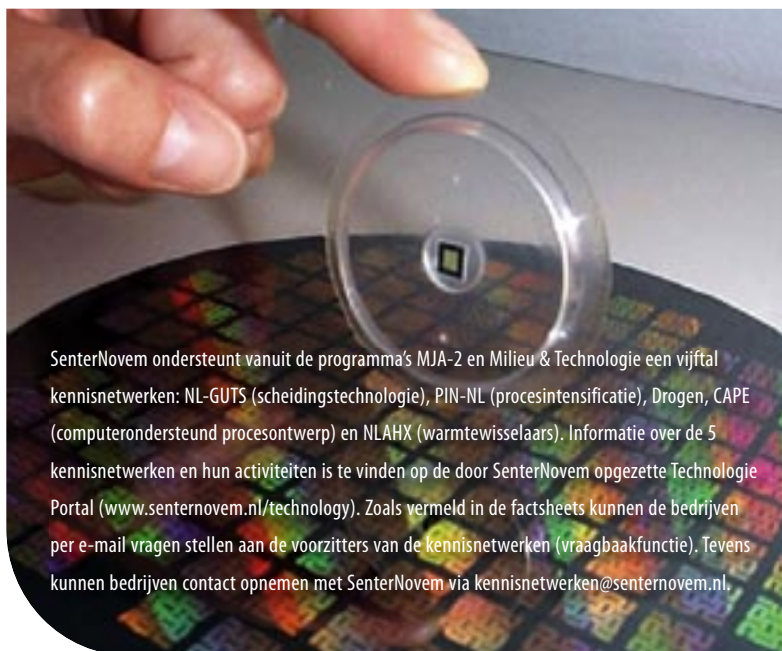
Het twaalf medewerkers tellende Aquamarijn in Zutphen is een voorbeeld van een Nederlands MKB-bedrijf dat deze kans heeft gegrepen. Het levert technologie waarmee producenten van voedingsmiddelen hun productieprocessen intensiveren. Het ontwikkelt microfiltratiemembranen ofwel 'microzeven' voor het filtreren van vloeistoffen als water, melk en bier. Met een poriëgrootte tot 450 nanometer (ter vergelijking: een mensenhaar is 80.000 nanometer dik) zijn deze filters uiterst fijnmazig.

Oprichter Cees van Rijn, oorspronkelijk afkomstig uit de wereld van halfgeleiders: "Wij passen principes toe die afkomstig zijn uit de microsysteemtechnologie. Onze zeven zijn daardoor kleiner, effectiever, sneller en energiezuiniger dan conventionele membranen en ze zijn daarmee heel geschikt voor procesintensificatie. Een zeef van ons met een omvang van 6 inch werkt tot honderd maal zo efficiënt als een conventioneel membraan van 1 m²."

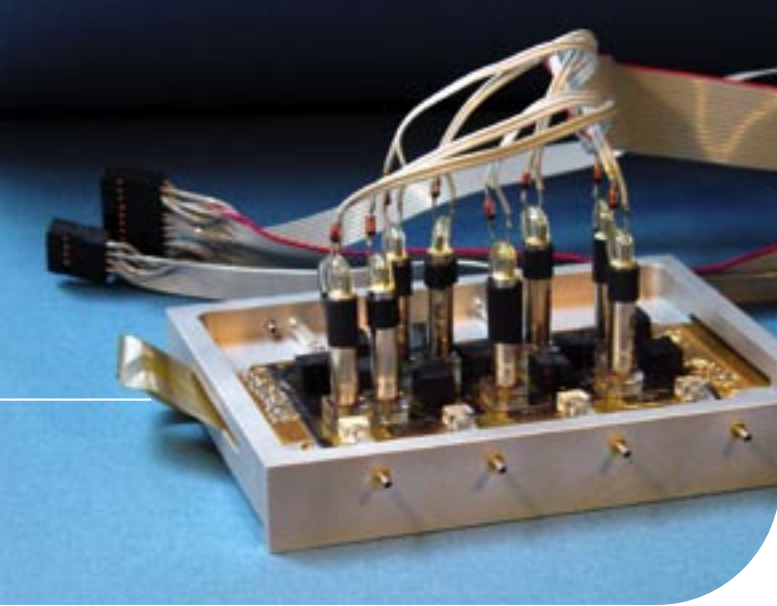
7,5 KEER MINDER ENERGIE NODIG

Friesland Dairy bijvoorbeeld past deze techniek toe om melk, die bestemd is voor kaasbereiding, te filtreren. Van Rijn: "Bij conventionele methodes zoals met keramische membranen is het bij zo'n filtering mogelijk dat 1 op de 100 tot 1 op de 1.000 bacteriën nog door het membraan gaan. Met onze methode kunnen we ervoor zorgen dat nog maar 1 op de 100.000 of 1 op de 1.000.000 bacteriën er doorheen glipt."

Bierbrouwer Grolsch heeft eveneens zeven van Aquamarijn in huis gehaald. Van Rijn: "De klassieke manier om bier te filtreren is met behulp van kiezelgoer, wat in wezen heel fijn zand is. Met onze methode is een aanzienlijk hogere flux (*doorstroomsnelheid van de te filtreren vloeistof door een membraan, red.*) mogelijk. Filtratie met

SenterNovem ondersteunt vanuit de programma's MJA-2 en Milieu & Technologie een vijftal kennisnetwerken: NL-GUTS (scheidingstechnologie), PIN-NL (procesintensificatie), Drogen, CAPE (computerondersteund procesontwerp) en NLAHX (warmtewisselaars). Informatie over de 5 kennisnetwerken en hun activiteiten is te vinden op de door SenterNovem opgezette Technologie Portal (www.senternovem.nl/technology). Zoals vermeld in de factsheets kunnen de bedrijven per e-mail vragen stellen aan de voorzitters van de kennisnetwerken (vraagbaakfunctie). Tevens kunnen bedrijven contact opnemen met SenterNovem via kennisnetwerken@senternovem.nl.

Toepassing van de microzeef levert 80 procent kostenbesparing op

vergroot

kieselgoer levert een tempo op van ongeveer 200 m² per uur, onze microzeef maakt 8.000 liter per m² per uur mogelijk."

Toepassing van de microzeef vergt 7,5 keer minder energie, onder andere omdat een minder hoge druk nodig is dan bij conventionele systemen. "Een microzeef kan met een scheidingsdruk van 5 mbar, ofwel 1/20ste bar, een operationele flux bereiken van 2.000 à 20.000 liter per m² per uur. Een conventioneel membraan daarentegen heeft 500 à 5.000 mbar nodig voor een flux van 50 à 200 liter m² per uur. Dus vergeleken met de conventionele membraan, levert de microzeef 40 maal hogere fluxen op terwijl hij maar tien procent van de operationele druk nodig heeft," aldus Van Rijn.

Ook langs andere wegen levert toepassing van de microzeef de bierbrouwer kostenbesparing op. Namelijk besparing in het gebruik en afvoer van kieselgoer en in reinigingskosten. Al met al kost toepassing van de microzeef 0,10 euro per 100 liter, filtratie met kieselgoer kost 0,50 euro per 100 liter. Een verschil van tachtig procent.

RUIL

Zoals bij veel technostarters was het pad naar succes ook voor Van Rijn geplaveid met voetangels en klemmen. Het heeft hem tien jaar gekost om de zeef van idee tot marktgeraad product te ontwikkelen. Met name het compleet nieuwe karakter van zijn product bleek een hinderpaal. Met welk recept is hij er toch in geslaagd om gerenommeerde voedingsmiddelenproducenten voor zijn technologie te winnen? "Door hen actief te betrekken in de ontwikkeling ervan. Ik heb ze gevraagd of zij hun deel van die technologieontwikkeling voor hun rekening willen nemen in ruil voor een beloning op langere termijn, waarbij ze bijvoorbeeld exclusiviteit in de toepassing krijgen. Het voordeel van dit business model is dat je geen vreemd geld nodig hebt. In Nederland bestaat geen goed klimaat voor 'venture capitalism'. Het bestaat eigenlijk niet eens. Dus moet je de jaren, die het kost om de innovaties te maken, proberen te overbruggen. In Amerika noemen ze de weg van technologie naar markt 'crossing dead valley'. Ik kan me daar wel iets bij voorstellen," lacht Van Rijn die inmiddels ook met succes de exportmarkt heeft betreden. <<

» KORT

PLATFORM KETENEFFICIENCY ("PKE")

OPSPORING VERZOCHT! NAAR NIEUWE INITIATIEVEN DIE HET VERSCHIL MAKEN.

In het platform PKE zit een aantal gerenommeerde personen uit diverse sectoren, met verschillende achtergronden en ervaringen, vanuit kennisinstellingen en het bedrijfsleven, en andere relevante stakeholders. Een goede doorsnede van toch een breed veld. Zij zitten in het platform met hun brede ervaring en brengen de initiatieven in die bij hen bekend zijn.

Naast initiatieven en projecten vanuit de leden zoekt het PKE actief naar initiatieven waar anderen mee bezig zijn. Het PKE zoekt contact met partijen die zelf al keteninitiatieven opzetten. Deze kunnen indien nodig rekenen op de kracht van ons netwerk, hulp bij belemmeringen of knelpunten en voor veelbelovende initiatieven kan er eventueel sprake zijn van financiële ondersteuning.

EEN VOORBEELD?

Sinds kort wordt in de papierindustrie gestudeerd op mogelijkheden om de energiebehoefte met 50 procent te reduceren in de gehele keten. Een mooie vorm van samenwerking tussen de bedrijven ten gunste van de branche en haar omgeving. Innovatief, ambitieus en haalbaar. Dit goede voorbeeld zal zeker tot navolging leiden.

MEER INFORMATIE?

Voor contact of informatie kunt u terecht bij Willem de Vries van SenterNovem.

Telefoon 046 420 23 20 of e-mail: ketenefficiency@senternovem.nl

Succesvol subsidie aanvragen bij SenterNovem: *tips van een winnaar*

**Cavendish Kinetics
in Den Bosch is één
van die Nederlandse
technostarters waar
we nog veel van zullen
horen. Dat heeft niet
alleen te maken met
de hoogwaardige en
innovatieve producten
van het bedrijf.
Minstens zo belangrijk
is goed relatiebeheer.**

In het geval van Cavendish Kinetics en SenterNovem is de relatie optimaal, met als gevolg dat het bedrijf regelmatig in de prijzen valt bij het aanvragen van subsidies.

BUITENLANDSE ONDERNEMERS ONDER INDRUK VAN SUBSIDIESYSTEEM

Pacemakers kunnen dankzij de technologie van Cavendish Kinetics voortaan met veel minder stroom toe en de mobiele telefoons van morgen zullen nóg lichter, kleiner en energiezuiniger worden. Ook onder de motorkap van auto's gaat er het een en ander veranderen. De elektronica in de automotive, die storingsgevoelig wordt zodra de temperatuur oploopt, zal voortaan tevens bij temperaturen tot 200° Celsius optimaal blijven functioneren. Samen met Duitse en Engelse partners heeft Cavendish Kinetics binnen het Eureka-project MESCI-I een nanoschakelaartechnologie - Nanomech™ - ontwikkeld om informatie mechanisch op te slaan. Dit wordt ook wel 'non-volatile memory' genoemd, en deze technologie is zonder extra investeringen gemakkelijk in chips te integreren. De nanoschakelaars zijn verder ongevoelig voor straling, schokken of hitte dankzij de ontwikkelde incapsulatietechnologie binnen het Eureka project Mede, zodat het aantal toepassingen duizelingwekkend is. Mike Beunder, Chief Executive Officer: "Bij het traject om MESCI-I door Eureka gefinancierd te krijgen, heeft SenterNovem een grote rol gespeeld als nationale component door middel van een innovatiesubsidie." Sjoerd van Balen, Chief Financial Officer, is onder andere verantwoordelijk voor het aanvragen van subsidies bij SenterNovem: "Buitenlandse ondernemers

zijn echt onder de indruk van het subsidiesysteem waarbinnen SenterNovem opereert. Bij Cavendish begrijpen we heel goed wat de waarde van dergelijke subsidies voor ons bedrijf is."

PRESTIGIEUZE INTERNATIONALE ONDERNEMERSPRIJS

De Lynx Award is in 2001 tijdens het Spaanse Eureka-voorzitterschap ingesteld en dient om snelgroeiende high tech-bedrijven binnen het MKB in de schijnwerpers te zetten en op die manier private investeerders aan te trekken. Eigenlijk had de onderneming deze prijs nog niet mogen krijgen, omdat die strikt genomen bedoeld is voor bedrijven die dankzij een Eureka-project flink zijn gegroeid. Doordat de Nanomech™-technologie van Cavendish snel op de markt te brengen is, is die groei echter een kwestie van tijd geworden. En ook hier was het de relatie met SenterNovem die het lot een handje heeft geholpen. Mike Beunder: "Wij zijn er niet het bedrijf naar om zelf achter een prijs aan te jagen, maar het helpt natuurlijk wel dat SenterNovem heel goed op de hoogte is van de ontwikkelingen binnen ons bedrijf. Toch waren we erg verrast toen SenterNovem ons in het voorjaar van 2005 benaderde met de vraag of ze ons voor de Lynx Award konden voordragen. Dat heeft ons uiteindelijk goede publiciteit opgeleverd, tot in de Financial Times aan toe."

DO'S & DON'T'S BIJ SUBSIDIEAANVRAAG

Cavendish Kinetics ontvangt tevens subsidie vanuit het Zesde Kaderprogramma van de EU, en kon dankzij SenterNovem begin 2005 twee haalbaarheidsstudies laten uitvoeren. Samen met een aantal Nederlandse bedrijven heeft het bedrijf een MESCI-II aanvraag bij de tender O&O nationaal ingediend. Het moet Cavendish helpen de inmiddels opgebouwde voorsprong uit te bouwen door nieuwe mogelijkheden voor O&O af te tasten. Het geheim van het succes van de subsidieaanvragen bij SenterNovem zit volgens

Mike Beunder deels in heel elementaire dingen: "Om te beginnen moet een aanvraag kwalitatief en technologisch hoogstaand zijn. We leggen de lat heel hoog. Wij gaan geen project definiëren om subsidie te krijgen en we hebben ook wel eens een project niet ingediend omdat we zelf niet overtuigd waren van de kwaliteit. Wat verder heel belangrijk is: veel bedrijven geven een dergelijke subsidieaanvraag uit handen, terwijl wij het altijd in eigen hand houden." Volgens Sjoerd van Balen speelt SenterNovem in de relatie met Cavendish Kinetics zelf eveneens een belangrijke rol: "SenterNovem heeft een stabiele basis, en dat betekent dat langdurige relaties mogelijk zijn, waarin je elkaar beter leert kennen en begrijpen. Bovendien hebben we daar een projectmanager op ons dossier zitten die technisch geschoold is en ook nog eens enthousiast over onze technologie. In de praktijk betekent dit dat goed overleg mogelijk is over onze projectvoorstellen." Van Balen wijst daarnaast op de economische adviseurs van SenterNovem, zonder wie technostarters tegen onnodige problemen op kunnen lopen. Ook de workshops en evenementen worden door Cavendish trouw bezocht. Van Balen: "Onlangs namen we deel aan het evenement Kansrijk. Daar hebben we direct een hele goede relatie aan overgehouden." Over relatiebeheer hoeven ze bij Cavendish niets meer te leren. Maar het begint en eindigt natuurlijk met het idee voor een topproduct als Nanomech™. <<

Het Enschedese bedrijf C2V (Concept to Volume) is als eerste Nederlandse onderneming opgenomen in de SenterNovem Projectengalerij, ook wel Gallery of Fame. De Projectengalerij is een speciale plek op de website van SenterNovem, direct vanaf de homepage bereikbaar.

Projectengalerij

feestelijk van start in Enschede

Directeur Elders van C2V (derde van links) en zijn medewerkers

In deze eregalerij zet SenterNovem wekelijks een project, bedrijf of ondernemer in het zonnetje. Een plaats in de galerij is bestemd voor ondernemers die met een steuntje in de rug van de overheid een bijzonder innovatief of duurzaam project succesvol hebben afgerond. Met financiële en andere steun van SenterNovem hebben duizenden Nederlandse bedrijven in de afgelopen jaren onderzoek gedaan, producten ontwikkeld en nieuwe markten veroverd. In de Projectengalerij staan de uitschieters, de projecten die (internationaal) onderscheidend zijn en een duidelijke bijdrage hebben geleverd aan de groei van de Nederlandse economie.

TIPS VOOR ONDERNEMERS

In de Projectengalerij komen succesvolle ondernemers aan het woord. Ze vertellen met enthousiasme over hun project en geven tips die collega's verder kunnen helpen. Job Elders, directeur van C2V zegt bijvoorbeeld: "Laat marktanalyse en ontwikkeling gelijk opgaan. Dat maakt de kans op succes veel groter." Ook houdt hij de aarzende collega's voor dat het met de papierwinkel van SenterNovem - soms een reden om van een subsidieaanvraag af te zien - wel meevalt. "Ik heb in de directie van Alcatel Optronics, een groot telecombedrijf, gewerkt als General Manager van de Nederlandse vestiging. Ik moet zeggen dat daar de bureaucratie en regels die van de Nederlandse overheid in ruime mate overtreffen." C2V richt zich op de toepassing van microstroomtechnologie. Naast de ontwikkeling en kleine productie van microsystemen voor derden, werkt het bedrijf sinds 2003 aan de ontwikkeling van een eigen micro gaschromatograaf en vloeistofchromatograaf. Bij C2V in Enschede werken twintig mensen. In oktober ging de eregalerij feestelijk van start. Job Elders van C2V kreeg een ingelijste kopie van de speciale webpagina van zijn bedrijf uitgereikt. <<

» KORT

NIEUW: EENVOUDIG EN SNEL WBSO AANVRAGEN VIA INTERNET!

Vanaf nu kunt u uw WBSO-aanvraag ook via internet indienen. Maak er gebruik van als u binnenkort uw WBSO-aanvraag voor 2006 indient. Dit kan tot en met **3 december 2005**. Het enige dat u nodig hebt is een certificaat: een soort digitaal paspoort waarmee u elektronische aanvragen kunt indienen voor verschillende regelingen van SenterNovem. Wilt u uw (volgende) WBSO-aanvraag via internet indienen, vraag het certificaat dan zo snel mogelijk via internet aan: ga naar www.senterloket.nl en kies de optie "Aanmelden voor certificaat". U vult de gevraagde gegevens in, u bedenkt een pincode en klikt op "Verzenden". Meteen nadat u de gegevens heeft verstuurd, installeert u het certificaat op uw PC. Vanaf dat moment kunt u uw WBSO-aanvraag via internet indienen.

MEER INFORMATIE?

Op onze website www.senternovem.nl/wbso staat onder het kopje 'indienen via internet' stap voor stap beschreven hoe u uw WBSO-aanvraag via internet kunt indienen.

MEER INFORMATIE?

Bezoek de projectengalerij op

www.senternovem.nl/projectengalerij

Nadere informatie

l.korteman@senternovem.nl

High Tech Showcase in Verenigde Staten!

Win het vertrouwen van je investeerder

11 actieve MKB-ers durfden de stap naar de VS aan om hun plannen voor een publiek van investeerders te ontvouwen.

Doel was de aanwezige investeerders (Venture Capitalists) in 5 minuten te overtuigen om in deze Nederlandse bedrijven te investeren. Roel Pieper trad op als delegatieleider van de Nederlandse afvaardiging. Venture Capitalists zijn voortdurend op zoek naar goede investeringsmogelijkheden. Zo ook in de Verenigde Staten. Tijdens de High Tech Showcase op 30 augustus 2005 presenteerden 11 Nederlandse MKB-bedrijven zich aan 300 investeerders. De organisatie lag in handen van het Holland House, het EZ-kantoor in Silicon Valley. Een primeur, want voor het eerst werd dit evenement op deze wijze georganiseerd. Vanuit SenterNovem benaderde adviseur Rosanne Beckers geschikte bedrijven in Nederland.

PITCHEN IN SILICON VALLEY

Voordat Venture Capitalists investeren moet eerst hun interesse worden gewekt. Belangrijk hierbij zijn korte zogenaamde 'pitches', waarin ondernemers over hun bedrijf en toekomstplannen vertellen. In de aanloop naar het evenement is veel aandacht besteed aan deze pitches. Bedrijven kregen in twee oefenrondes feedback op hun pitches met tips en trucs zoals 'houd je presentatie simpel', maar 'think big in de bedrijfsambities'.

MEER INFORMATIE?

Over Bsik vindt u meer informatie op www.senternovem.nl/bsik

Andere adressen:

www.twanetwerk.nl | www.evd.nl | www.cbin.nl | www.nfia.nl

www.hollandhightech.com

wen

"De sfeer is goed en ik heb er zin in!", aldus Willy Ahout van bedrijf MTT vlak voor zijn pitch op 30 augustus en dat gold voor meer van zijn collega's. De presentaties van de Nederlandse bedrijven werden dan ook zeer goed ontvangen. De High Tech Show Case krijgt daarom zeker een vervolg. De eerste gesprekken na afloop van de pitches waren hoopvol en de Nederlandse bedrijven kregen op het hart gedrukt zo snel mogelijk naar hun potentiële geldschietters te reageren, heel Amerikaans: 'houd het vuurtje gaande.'

Bill Musgrave jr. van The Enterprise Network (TEN), een organisatie voor starters in the Valley, had nog meer tips voor de Nederlanders. Hij was kort in wat volgens hem de sleutel tot succes is: "netwerken, netwerken, netwerken." Aangezien bedrijven geclusterd (bijvoorbeeld stamcellen, software, ICT, etc) verspreid over Silicon Valley zitten, is het goed je als bedrijf van tevoren te oriënteren op de juiste locatie. "Ook: je team is alles, dus investeer daarin en ...zorg dat je in 30 seconden aan een wildvreemde iets kunt vertellen over je bedrijf, passie, medestanders en waar de mogelijkheden tot het 'grote fortuin' zitten." Overigens moet je volgens Musgrave ook weer niet arrogant optreden. 'Bescheiden en aardig scoort beter.'

CULTUURVERSCHILLEN

Roel Pieper gaf als delegatieleider een algemene inleiding over cultuurverschillen tussen Nederland en de VS. Waar Nederlanders bij het oprichten van een nieuw bedrijf twee keer nadenken, gaan Amerikanen gewoon door na een faillissement. Christine Mummery, hoogleraar stamceltechnologie in Utrecht, gaf een toelichting op het veranderende klimaat in Californië wat betreft het onderzoek naar stamcellen. Zelf is ze hard op zoek naar promovendi die haar kunnen helpen met onderzoek dat ze in het kader van maar liefst 3 Bsik-voorstellen doet. Als de VS dit onderzoek toestaat (*vanwege politiek/ethisch opinie over stamcelonderzoek: Red.*), opent dit ongekende mogelijkheden, óók voor Venture Capitalists. <<

India potentieel technologisch lab van de wereld?

In India studeren elk jaar 200.000 ingenieurs af en promoveren er 9.000 tot doctor. India is sterk in ICT, vooral softwareontwikkeling, en in biotechnologie, farmacie en auto-onderdelen. China kan de fabriek van de wereld worden, maar India het laboratorium. Dit blijkt uit een korte studie naar de technologische kansen in India die Arlen Hoebergen (SenterNovem IS Internationaal) deed op verzoek van de TWA thuisbasis bij DG Ondernemen en Innovatie. De studie werd gebruikt bij het bezoek dat minister Brinkhorst recentelijk aan India bracht.

In het rapport 'India: kansen voor de Nederlandse kenniseconomie?' staat dat de grote Nederlandse bedrijven Philips, Unilever, Shell en KLM al heel lang actief zijn in India. Dat is vooral op het gebied van productie, verkoop, en ook R&D. Sinds 1990 zijn er vijftig andere bedrijven bijgekomen: in de machinebouw, landbouw, chemie en vele andere sectoren. Dat heeft vooral te maken met een meer liberale economische politiek in India.

Toch blijft de samenwerking in innovatie tussen Nederland en India op een laag niveau. De samenwerking die er is, kent een relatief sterk ad hoc karakter en is redelijk versnipperd. Daarnaast is omvang van de Nederlands-Indiase samenwerking bijvoorbeeld duidelijk kleiner dan de Nederlands-Chinese samenwerking. Mogelijk hangt dat samen met de gebrekkige bescherming van intellectueel eigendom. India kent nog maar kort een goed octrooisysteem en het aantal octrooien ligt nog opvallend laag. Unilever is op het moment een van de grootste octrooihouders in India. <<

MEER INFORMATIE?

Wilt u het gehele rapport downloaden, kijk dan op

www.senternovem.nl/opkomendemarkten/nieuws/india_technologisch_lab

Meer weten? Arlen Hoebergen, telefoon 070 373 54 48.

Innovatiebe

EZ moderniseert instrumenten voor

“Nederland heeft het potentieel om op een aantal sleutelgebieden te excelleren. Daarop willen we een innovatiebeleid inrichten: met meer flexibiliteit en meer maatwerk.” Een gesprek met Willem Zwalve, directeur Projectdirectie Innovatieprogramma’s en tevens directeur Innovatie van SenterNovem en met Roland Starmans, taakveldmanager Ondernemingsfinanciering.

Op 6 oktober gaf de Tweede Kamer het groene licht voor een programmatische aanpak van het innovatiebeleid. Deze aanpak onderkent een aantal kansrijke thema’s waarmee Nederland tot de Europese economische voorhoede kan gaan behoren. Een andere reden voor deze herziening is dat er meer onderlinge samenhang tussen de verschillende instrumenten zal ontstaan. Bovendien zijn er minder loketten nodig. Willem Zwalve: “Enerzijds hebben we straks generiek beleid gericht op alle ondernemingen - het zogenaamde basispakket - en anderzijds een programmatisch pakket gericht op internationaal onderscheidend vermogen. Op de thema’s Flowers & Food, Water en High Tech Systemen & Materialen denken we dat het Nederlandse bedrijfsleven en onderzoek heel goede kaarten in handen heeft om te kunnen excelleren. Partijen in het veld moeten zich door het nieuwe beleid uitgedaagd voelen om met een visie en strategische agenda te komen. De keuze voor deze drie thema’s betekent overigens niet dat er geen andere thema’s gaan bijkomen.”

“Daarnaast willen we breder inzetten op de aard van de innovatie. Het gaat niet alleen om R&D pur sang, maar ook om de voorwaarden die ervoor nodig zijn zoals het onderwijs, de arbeidsmarkt, de duurzaamheid en de export. Obstakels op deze terreinen van excellentie om de visie te realiseren, willen we wegnemen. Bijzondere aandacht is er bijvoorbeeld voor het verminderen van de administratie. We gaan echt een fundamentele herziening tegemoet in de manier waarop EZ de beleidsdoelen gaat realiseren. De manier waarop verandert, de doelen blijven echter ongewijzigd.”

OPEN BELEIDSDIALOGO

“We hebben een tijdelijke projectdirectie opgericht waarbij medewerkers DG O&I van EZ, SenterNovem, STW en Syntens betrokken zijn. De programmatische manier van werken betekent nogal een verandering voor beleidmakers en uitvoerders. Bovendien is voor de nieuwe programmatische aanpak op innovatiegebied kennis van zowel het kerndepartement als de uitvoering vereist. Het is daarnaast ook een omvangrijke klus. Het zijn vrij veel verschillende werkzaamheden die hiermee samenhangen. Een onderdeel is bijvoorbeeld hoe je tot nieuwe (innovatie)thema’s

komt. Die keuzes worden door bedrijfsleven en samenleving gemaakt. Over de manier waarop wordt ook in de projectdirectie nagedacht. We willen een open dialoog met het bedrijfsleven over de ontwikkeling van de programmatische aanpak. Op dit moment komt eens per drie weken een nieuwsbrief uit. Geïnteresseerde ondernemers kunnen zich hierop abonneren en worden ook regelmatig uitgenodigd om deel te nemen aan de dialoog.”

Willem Zwalve:
“De manier waarop verandert, de doelen blijven echter ongewijzigd.”

KAPITAALMARKTPAKKET

Roland Starmans, manager Ondernemingsfinanciering over de nieuwe ontwikkelingen in het kapitaalmarktpakket: “Er is echt vraag naar zo’n breed pakket aan financieringsmogelijkheden en kredieten. Banken en participatiemaatschappijen zoeken bijvoorbeeld naar enige vorm van garantie voordat ze akkoord kunnen gaan met een financiering. In het nieuwe pakket staat de overheid garant voor een deel van de financiering. We hebben duidelijk gekeken naar de vraagzijde van de kapitaalmarkt: waar is er onvoldoende aanbod van (risicodragend) vermogen? Daaruit blijkt dat een heel duidelijk middensegment onvoldoende mogelijkheden heeft om een financiering af te sluiten. Het hiaat zit met name

leid vernieuwd

innovatie en internationaal ondernemen

bij financieringen tussen 0,2 en 3 miljoen, dus tussen de kleinere en de vrij grote behoefte aan (risicodragend) vermogen.

Hoe verloopt de praktijk van het kapitaalmarkt-pakket na de invoering? Starmans: "Een aantal bekende garantieregelingen zal terugkeren, maar wellicht dan wel in aangescherpte vorm. Daarnaast komen er nieuwe faciliteiten bij." Een greep uit het pakket: de SKE Scouting octrooi-faciliteiten en pre-seed faciliteiten zijn bedoeld voor de eerste fase waarin wordt nagedacht over de start van een onderneming. Nieuw is ook de Small Business Investment Companies (SBIC) regeling. Hiervoor komt 25 miljoen per jaar beschikbaar. Op het gebied van de al bestaande BBMKB zijn er veranderingen. Er komt nu voor de snelle groeiers ook een vorm waarbij grotere kredieten mogelijk zijn.

De BBMKB+ stimuleert kredietverleningen tot 5 miljoen euro, met een garantie tot 2,5 miljoen. Deze vorm is met name bedoeld voor bedrijfs-overnames en snel groeiende bedrijven. Het gaat om bedrijven die gemeten naar hun omvang grote investeringen gaan doen, bijvoorbeeld in

uitbreiding van productielijnen, vestigingen of in verband met de realisatie van exportplannen.

Centraal staat dat het aantrekkelijker moet worden om te investeren in startende en snel groeiende ondernemingen. Daaraan ontbrak het de afgelopen tijd. De investeerders en overheid wegen samen de risico's en kansen van bedrijfs-plannen/uitbreidingen af. Starmans verwacht dat dit pakket het investeringsniveau in bedrijven met maar liefst een factor 3 of 4 vergroot. Dus voor iedere euro die de overheid garant staat, staan nog eens 3 of 4 euro's van particuliere investeerders. "Je krijgt een commerciële afweging - is het bedrijf rendabel én hebben we vertrouwen in het economisch perspectief van het bedrijf - dan geef je bijvoorbeeld met een garantie zowel ondernemer als financier een duwtje in de rug. De SBIC is bijvoorbeeld bestemd voor de ondernemingen die risicodragend vermogen nodig hebben, maar nog niet zo lang bestaan. Omdat het risico bij deze vorm vrij groot is, worden commerciële partijen (venture capitalists) als eerste terugbetaald na afloop van het krediet, en daarna pas de overheid. Wij dekken dus primair eventuele verliezen." <<

MEER INFORMATIE?

Nieuws over beleid en programma's staat in de nieuwsbrief

'Innovatie in dialoog'. Voor een abonnement op de nieuwsbrief

stuurt u een e-mail naar: i.dewit@minez.nl

Voor aanvullende informatie over het thema Flowers & Food neemt u contact op met Marcel de Groot, m.de.groot@senternovem.nl, telefoon 070 379 74 90.

Thema Hightech systemen & materialen: Sigrid Johannisse, s.c.m.i.johannisse@minez.nl, telefoon 070 379 66 59.

Thema Water: Leendert van Damme, l.vandamme@minez.nl

Thema ontwikkeling: Merlijn van Rijswijk, m.n.vanrijswijk@minez.nl

Roland Starmans:

"Wij dekken dus primair eventuele verliezen."

» KORT

BIJeenKOMST KENNISPLATFORM BEDRIJVENTERREINEN

EEN ANDERE KIJK OP BEDRIJVENTERREINENBELEID

Op 14 december organiseert SenterNovem in samenwerking met adviesbureau Stec in Congrescentrum de Eenhoorn in Amersfoort de bijeenkomst 'Een andere kijk op bedrijventerreinen-beleid'. Centraal staan zes workshops waarin antwoord wordt gegeven op de vragen: welke instrumenten kunnen worden ingezet om te komen tot een vraaggestuurde ontwikkeling van bedrijventerreinen? En hoe kunnen de negatieve effecten van de ontwikkeling van een nieuw bedrijventerrein op bestaande terreinen worden beperkt? Tijdens de bijeenkomst worden brochures over beide onderwerpen gepresenteerd. De bijeenkomst duurt van 13.00-17.30 uur en is vooral interessant voor medewerkers Grondzaken, ministerie van Economische Zaken en RO van gemeenten en provincies.

AANMELDING

Het aantal deelnemers is maximaal 90. Gezien de beperkte deelname-mogelijkheid dient u zich uiterlijk 7 december op te geven, door een e-mail te sturen naar Angélique de Groot (a.de.groot-kox@senternovem.nl), telefoonnummer: 030 239 35 53. De beschikbare plaatsen worden verdeeld op basis van het principe 'wie het eerst komt ...'.

Na aanmelding ontvangt u een bevestiging en het definitieve programma. Er zijn geen kosten verbonden aan de deelname.

MEER INFORMATIE?

www.senternovem.nl/dbt | Contactpersoon SenterNovem: Wim Vergeer of Maarten van Leeuwen,

E-mail: w.vergeer@senternovem.nl; telefoon 030 239 36 95, m.van.leeuwen@senternovem.nl,

telefoon 030 239 34 56.

Bedrijf zoekt **SAMENWERKINGSPARTNER**

Een Zweeds bedrijf dat toepassingen in de IT-beveiliging ontwikkelt - denk aan encryptie software tools, password management systemen en software voor biometrische identificatie - zoekt een samenwerkingspartner voor een nieuwe ontwikkeling waar beveiligde opslag van informatie en het herkennen van de juiste gebruikers van het hoogste belang is. Het gaat om USB memory sticks met ingebouwde sensoren die de vingerafdruk meten en beschermd geheugen (bijvoorbeeld d.m.v. encryptie).

 HET BEDRIJF ZOEKT naar een partner die al standaard USB memory sticks produceert of distribueert, of een die al USB memory sticks levert met geïntegreerde biometrische sensoren. Het moet specifiek wel een bedrijf zijn dat al aanwezig is op de markt (of nabij marktintroductie). Ook software-ontwikkelaars met tools voor ontwikkeling van memory sticks zijn interessant voor onze klant.

HEBT U INTERESSE? Neem dan contact op met Leontien Verkaik van IRC Nederland, telefoon 070 373 52 71 of stuur een e-mail naar l.verkaik@senternovem.nl. Vermeldt u het referentienummer van dit partnerverzoek: **INT-TR-3815**. Voor het matchen hebben wij uw contactgegevens nodig en een korte Engelstalige motivatie voor uw belangstelling!

IRC Nederland helpt Nederlandse bedrijven en organisaties contact te leggen met interessante partners in Europa. De matchmaking werkt op basis van technologievraag en -aanbod. Beschrijvingen staan in onze online-database op www.ircnederland.nl

Gratis abonnement op Monitor? Meld u aan via www.senternovem.nl/monitor

Deadline kopij 28 december 2005

COLOFON

SenterNovem is een agentschap van het Ministerie van Economische Zaken dat overheidsbeleid uitvoert voor ministeries, lagere overheden en Europese Unie. Het agentschap bundelt kennis van innovatie, energie, klimaat, milieu en leefomgeving. SenterNovem draagt hiermee bij aan een sterkere positie van het bedrijfsleven in ons land en aan een duurzame samenleving, met zorg voor mens en milieu.

REDACTIEADRES

SenterNovem
Afdeling Communicatie
Monitor
Postbus 93144
2509 AC Den Haag
Telefoon 070 373 50 00
Telefax 070 373 51 00
Internet www.senternovem.nl

ALGEMENE INFORMATIE & ADVIES

- Frontoffice voor bedrijven (samen met EVD en Octrooiencentrum Nederland)
Telefoon 0900 60 80 600
- Fronoffice voor non-profitorganisaties
Telefoon 030 239 35 33

REDACTIE

Sandra Genet
Aan dit nummer werkten mee:
Rosanne Beckers, Anne Geert Bosma, Peter Cornelissen, Koen Donker van Heel, Ludo Korteman

REDACTIERAAD

Koos de Korte, Ludo Korteman, Erik Kuipers, Annemieke Langeraar, Jan Maassen, Koen de Pater, Henk Jan Reus, Jan Henk Timmer

EINDREDACTIE EN PRODUCTIEBEGELEIDING

Afdeling Communicatie
SenterNovem

ISSN: 1389-7322

Artikelen uit Monitor mogen worden overgenomen na toestemming van de redactie en met bronvermelding.

» KORT

PRIJSVRAAG ARCHITECTUUR BEDRIJVENTERREINEN

Staatssecretaris Karien van Gennip (Economische Zaken) heeft een prijsvraag uitgeschreven om de architectuur van bedrijventerreinen te verbeteren. Hiermee wil ze een bijdrage leveren aan de transitie van slecht functionerende en negatief beoordeelde gebieden naar bedrijventerreinen met meer architectonische kwaliteit. Daarnaast looft Van Gennip prijzen uit voor opdrachtgevers die verbeteringen aan een bedrijventerrein al in de praktijk hebben gebracht. Nederland heeft bedrijventerreinen nodig voor een duurzame economische groei. In het Actieplan Bedrijventerreinen geeft EZ aan welke acties zij onderneemt om dit te stimuleren. De ideeënprijsvraag is bedoeld voor architecten, stedenbouwkundigen en landschapsarchitecten. Voorwaarde is verder dat de inzender per 1 juli 2005 is ingeschreven bij het Nederlands Architectenregister. Deelnemers mogen zelf een bestaande locatie kiezen of hun idee baseren op een fictieve locatie. Naast de prijzen voor nieuwe ideeën van ontwerpers, worden er ook prijzen uitgelooft voor opdrachtgevers (zoals gemeentes) die verbeteringen al in de praktijk hebben gebracht bij een bedrijventerrein in Nederland. De ingezonden ideeën en projecten worden beoordeeld door een onafhankelijke commissie die wordt voorgezeten door de Rijksbouwmeester, Mels Crouwel. Het inzenden van nieuwe ideeën kan tot 16 december 2005, het voordragen van bestaande projecten is mogelijk tot 16 november 2005. In totaal is er 100.000 euro aan prijzengeld beschikbaar. In april 2006 worden de winnaars tijdens een officiële prijsuitreiking door de staatssecretaris bekend gemaakt.

MEER INFORMATIE EN AANMELDING?

www.architectuurprijsvraag.ez.nl

» KORT

AWT-ADVIES TIJD VOOR EEN OPKIQER!

De Adviesraad voor het Wetenschaps- en Technologiebeleid (AWT) heeft het advies *Tijd voor een opKIQer! Méér investeren in onderwijs en onderzoek* uitgebracht.

MEER INFORMATIE?

Het advies kwam tot stand op verzoek van het ministerie van Economische Zaken en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

De Nederlandse overheid, het bedrijfsleven en burgers moeten prioriteit geven aan kennisinvesteringen vindt de AWT. Om iedereen hiertoe te motiveren, adviseert de AWT de overheid 5 stappen te ondernemen. Deze staan uitgebreid beschreven in het rapport.

Het advies, en ook een samenvatting, is beschikbaar op www.awt.nl